

BRĪVĀ LATVIJA

ISSN 0934-6759

2012. gada 20. oktobris – 26. oktobris

APVIENOTĀ **LONDONAS AVIZE** UN

LATVIJA
LATVIAN NEWSPAPER

Nr. 40 (1266)

Lasiet tieklī!
www.brivalatvija.lv

Izcils apbalvojums Latvijas demografam ILMĀRAM MEŽAM

Rietummičigenas universitātes Kalamazū Ģeografijas, vēstures un socioloģijas departaments uz vienu nedēļu uzaicināja vieslektoru – Dr. Ilmāru Mežu no Latvijas. Lekciju cikla beigās Dr. Mežs saņēma universitātes *College of Arts and Sciences Department of Geography* apbalvojumu un Rietummičigenas universitātes vieslektora titulu.

Dr. Ilmārs Mežs dzimis Rīgā 1965. gadā, Rietummičigenas universitātē 1994. gadā ieguvis maģistra gradu ģeografijā un 1995. gadā vēstures doktora gradu Latvijas Universitātē. Atgriezies Latvijā, bijis etnoloģijas pētnieks Latvijas Vēstures institūtā, vecākais referents Izglītības un zinātnes ministrijā un izglītības apmaiņas speciālists ASV vēstniecībā, 1998. gadā biroja vadītājs Starptautiskās migrācijas organizācijā (*International Organization for Migration*), 2006. gadā ANO Starptautiskās organizācijas Rīgas biroja pārstāvis,

kādu laiku strādājis arī Kijevā, Ukrainā. Kopš 2011. gada viņš ir Starptautiskās migrācijas organizācijas Latvijas biroja vadītājs. I. Mežs ir precējies, ģimenē trīs meitas un divi dēli, jaunākais dēliņš Kalvis piedzima īsi pirms Ilmāra Meža došanās uz Kalamazū.

Dr. Ilmārs Mežs vienu vakaru veltīja Kalamazū latviešu sabiedrībai. Latviešu biedrības centrā tikšanos ar viesi no Latvijas ievadīja Rietummičigenas universitātes Ģeografijas un Zinātņu katedras profesors Džozefs Stoltmans (*Joseph Stoltman, Ph. D.*). Ilmārs Mežs bijis viņa students, vēlāk asistents, un Dž. Stoltmans atzina, ka I. Meža demografa darbība ir svarīga ne tikai Latvijai, bet arī Baltijai un visai Rietumeiropai.

Dr. I. Meža referāta temats bija „Latvija Eiropā pēc 1990. gada”. Ar vairākām informatīvām tabulām referents attēloja mūsdienu demografisko stāvokli Lat-

Dr. Ilmāra Mežs (labā pusē) un Rietummičigenas universitātes Ģeografijas un Zinātņu katedras profesors Džozefs Stoltmans

vijā. Viņš atgādināja, ka Latvijā pārmaiņas pēc 50 gadu komunistiskās pakļautības nav bijušas vieglas. Neatkarība nozīmē atbildību, un to sagaida ne tikai no tautas, bet visvairāk no valdības. Diemžēl politiskais process vē-

l ir fragmentārs, 6-8 partijas nav spējušas izveidot koalīciju. Vēlētāji balso nevis par partiju, bet gan par jebkuŗu sev tīkamu personu.

Ekonomika cieš, jo vietējie ieguldījumi ir niecīgi, lielākās ze-

mes platības par lētu naudu iepērk uzņēmīgi cilvēki no kaimiņvalstīm, piemēram, Dānijas un Vācijas. Latvija vēl aizvien ir atkarīga no Krievijas *Gazprom*. Patlaban Latvijā ir 12%-13% bezdarbnieku, izceļo 20% -25% gados jauno strādātāju. Visās nozarēs trūkst speciālistu.

Latvijā dzimstība ir ārkārtīgi zema, valsts pabalsts ģimenēm ar bērniem niecīgs. Stāvoklis ir kritisks, krīze apdraud latviešu tautas pastāvēšanu gluži kā vēzis slimnieku. Patlaban Latvijā ir 1,3 miljoni iedzīvotāju, bet 2050. gadā, iespējams, būs vairs tikai puse no šā skaita.

„Demografijai jābūt valsts prioritātei,” lekciju beidzot, uzsvēra Dr. I. Mežs, „krīze Latvijā būs pārvarēta, kad pieaugs dzimstība, mazināsies emigrācija. Tikai mūsu pašu spēkos ir pasargāt latviešu tautu no iznīcības!”

Ilze Šimane

SENGAIDĪTS NOTIKUMS LATVIJAS MŪZIKAS DZĪVĒ

Skatītāju pārpildītā Latvijas Nacionālās operas zālē 15. oktobra vakarā notika ilgi gaidīts koncerts – Birminghamas simfoniskā orķestra koncerts galvenā diriģenta Andra Nelsona vadībā.

Latvijas mūzikas sabiedrība un mūzikas cienītāji uzmanīgi seko mūsu zemes talantīgo pārstāvju gaitām pasaulē. Diriģents Andris Nelsons beidzamo gadu laikā plašā pasaulē guvis augstu atzinību un izpelnījies klausītāju mīlestību, viņa koncerti, lai kur tie arī notiktu, tiek uzņemti ar

ovācijām. Nu beidzot par Andra Nelsona meistarību un sadarbību ar slavenu Birminghamas orķestri varēja pārliecināties arī rīdzinieki, kas it labi atceras diriģenta pirmos soļus pie Latvijas Nacionālās operas un Nacionālā simfoniskā orķestra pulsts, kā arī viesošanās kopā ar Birminghamas orķestri Rīgā 2010. gadā. Turklāt koncertu no Operas nama pārraidīja gan Latvijas Televīzija, gan Radio programma *Klasika*.

Orķestris atskaņoja J. Brāmsa

4. simfoniju un Vijoļkoncertu, tajā soliste bija latviešu vijolniece ar starptautisku slavu Baiba Skride.

Iedvesmotā mūzicēšana raisīja sajūsmu opernama klausītāju rindās un daudzos tūkstošos, kas priekšnesumu baudīja televīzijā un radiopārraidē. Ar ovācijām tika uzņemta orķestra mūziķu sagatavotā piedeva – Emīla Dārziņa „Melancholiskais valsis”.

Foto no *Latvijas Koncertu* archīva

Pasaules latviešu ekonomikas forums nākamvasar Rīgā

2012. gada 15. oktobrī Pasaules brīvo latviešu apvienības (PBLA) un Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kameras (LTRK) pārstāvji tikās pirmajā oficiālajā Pasaules latviešu ekonomikas foruma plānošanas sanāksmē, kurā piedalījās arī pārstāvji no LR Ministru prezidenta biroja, Amerikas Tirdzniecības palātas Latvijā, Latvijas Universitātes, Rīgas Tehniskās universitātes, Amerikas latviešu apvienības un Latviešu nacionālās apvienības Kanādā.

„Šī bija pirmā oficiālā plānošanas sēde, kur runājam par konkrētiem jautājumiem, konferences mērķiem, dalībniekiem un programmu,” tikšanās norisi komentē PBLA priekšsēdis Jānis Kukainis. Pasaules latviešu ekonomikas forums notiks Rīgā 2013. gada 2. un 3. jūlijā. Forumā galvenais mērķis ir Latvijas ekonomiskās izaugsmes veicināšanas nolūkā stiprināt sadarbību starp dažādās uzņēmējdarbības nozarēs strādājošiem latviešiem Latvijā un pasaulē, veicinot savstarpēju kontaktu un sadarbības projektu veidošanos, investīciju piesaisti Latvijai, kā arī Latvijas uzņēmējdarbības vides uzlabošanu.

Forumā galvenā mērķauditorija ir ārzemēs dzīvojošie profe-

sionāli – ekonomiski aktīvie latvieši un latviskas izcelsmes personas, kas vēlas izvērst ekonomisku sadarbību un nostiprināt saikni ar Latviju. „Mēs cenšamies uzrunāt visus - gan trimdas sabiedrību, gan nesenos izbraucējus,” skaidro J. Kukainis. Nāmajos mēnešos foruma rīkotāju organizācijas sadarbībā ar forumā iesaistītajām dalīborganizācijām turpinās darbu foruma potenciālo dalībnieku uzrunāšanā un piesaistē. Jau šobrīd dalību forumā apstiprinājuši vairāki prominenti un pieredzējuši latviešu uzņēmēji no ASV, Austrālijas, Latvijas, bet interesi par forumu izrādījuši latvieši vairākās valstīs gan Eiropā, gan Amerikā, gan Āzijā. Nākamā plānošanas sanāksme notiks Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kameras telpās 2012. gada 1. novembrī.

Ilze Garoza,
PBLA/ALA

LATVIEŠI VĀCIJĀ

Albertam Spoģim - DV CV zelta nozīme

30. septembris LCM telpās ienāca ne tikvien kā saulains svētdienas rīts ar Pļaujas svētku dievkalpojuma dziesmām, šai rītā tika arī godāts Alberts Spoģis – latviešu dzejnieks, prozists un publicists, aktīvs sabiedriskais darbinieks, kā sacīja Aija Ebdene, „ne vien latvietis ar lielo „L”, bet arī latgalietis”.

Un nevar nepieņemt, jo viņa grāmatu galdiņu rotāja vairākas vecākas un ne tik vecas grāmatas, gan tās, kuŗas viņš sarakstījis, gan arī, piemēram, tāds sociologa Pēteru Zeiles darbs, kur vairāk nekā 60 lappušu apjomā nosauktas Alberta Spoģa publikācijas. A. Spoģis gan atzinās, ka pašam vien nācies visu rūpīgi krāt un tad skaitīt, bet tas tikai padara viņu nozīmīgāku mūsu acīs. Ir izdoti seši viņa dzejoļu krājumi, no kuŗiem puse ir latgaliešu valodā.

Dažas rindas no A. Spoģa daiļrades nolasīja draudzes valdes

Zelta nozīmītes piesprašana. Aija Ebdene un Alberts Spoģis

pārstāve Lilija Tenhāgena, kopīgiem spēkiem tika nodziedāta latgaliešu tautasdziesma „Zīdi, zīdi, rudzu vōrpā”. Nozīmīgākos mirkļus Alberta Spoģa dzīvē un viņa nopelnus īsumā pastāstīja Aija Ebdene, pasniedza goda rakstu, pie krūtīm piesprauda Daugavas Vanagu zelta nozīmīti, cieši apskāva un sacīja: „Albert, tu jau zini, ka esi man brālis!” Un katrs vārds izskanēja sirsnīgajā atmosfērā. Cilvēks var zaudēt roku, kā tas ir noticis ar Albertu Spoģi kuŗa laikā, bet, kā sacīja prāvests Klāvs Bērziņš, „svarīgākais ir nezaudēt cilvēcību”. Un tie, iespējams, ir nozīmīgākie vārdi, ko var vēltīt cilvēkam, kuŗa mūžs ir notikumiem pārbagāts.

A. Spoģis 9. oktobrī svinēja savu 88. dzimšanas dienu, un varbūt ne velti skaitlis ir tik īpašs un simbolisks, bezgalīgi daudz var stāstīt par jubilāra dzīves gaitām. Pēc A. Ebdenes teiktā, „varbūt vajadzētu veselu gadu” Ar

apskaužamu dedzību un enerģiju pats Alberts Spoģis dalījās piedzīvotajā un pārdzīvotajā, īpaši dziļi un spilgti atmiņā iesniedzas viņa stāsts – kā viņam nācies turēt, varētu pat teikt – nest, savu ievainoto roku, paša spēkiem vajadzēja uzlikt žņāgu, lai varētu kaut cik paiet un nokļūt tuvākajā medicīnas punktā, līdz kuŗam bija jāiet vēl vairākas stundas, ciešot nežēlīgas sāpes...

Tie laiki ir palikuši kā spilgtas, bieži vien sāpīgas atmiņas, kas nezudīs, bet A. Spoģis noteikti var būt lepns un pilnīgi laimīgs, ka blakus vēl ir draugi, radi, paziņas, ciemiņi un pat dzīvesbiedres Marijas smaids vēl ir klātesošs.

Apsveikuma un suminājuma vārdi ir adresēti tieši šim lieliskajam un sirsnīgajam latvietim Vācijā – Albertam Spoģim.

Dace Saveiko,
Erasmus praktikante Latviešu centrā Minsterē no Daugavpils universitātes

LATVIEŠI ZVIEDRIJĀ

TIKŠANĀS AR EGILU LINGI

26. septembrī Latvijas vēstniecībā Egils Linge, Latvijas goda konsuls Gotlandē, kā arī psihologs un psihoterapeuts, runāja par tematu „Kā mūsu attiecības bērībā ietekmē visu mūsu turpmāko dzīvi”.

„Steidzies fotografēt, viņš ir slavenība...” dzirdu padomu, bet tas uz mani iedarbojas tieši pretēji. Slavenība? Varbūt tiksmīnāsies ar savu ES, izplešot vīzošo pāva asti?

Egils Linge sāk runāt, teikto papildinot ar izteiksmīgu roku valodu. Vienkārši un saistoši. Nerēdzam iepriekš uzrakstītu tekstu, nav pat lapiņas ar atbalsta punktiem, ja atmiņas pavedienam gadītos samesties.

Viņš runā par paša izpētīto, daudzos gadu desmitos pārbaudīto. Tas ir stāstījums par mūža darbu, un mēs par to labprāt klausītos vēl divtik ilgi.

Latvijas vēstniecības zālē sanākuši cilvēki, kuŗi savus jautājumus nesuši sev līdzīgi gadiem. Ta-

gad gluži negaidīti ieskanējies minējums: „Varbūt tā notika tāpēc, ka...”

Daļa klausītāju jau sen nosirmojuši! Žēl, ka pamaz seju bez gadu rievām ap acīm un muti.

Labākie panākumi no psihoterapijas gaidāmi tieši vecumā, apgalvo Egils Linge. Līdz šim esmu dzirdējusi, ka ar tik smagu nastu nav vairs vērts psihologus traucēt. Viss ir ieildzis, samudžinājies. Un paša ceļam gals jau ar roku sasniedzams. Bet varbūt tomēr ne?

Tu, kam aiz sešiem gadu desmitiem, dzirdēsi, ka tieši tev saruna ar Egilu Lingi vai viņa grāmatu lasīšana varētu atvērt acis, ka sarežģījumi var atrisināties pēc kāda rūpīgi glabāta noslēpuma atceršanās. Varbūt nojautīsi, kāpēc baidies no vientulības, vai varbūt ieraudzīsi savas neizprotamās slimības pirmsākumu?

Zālē sēž ne vien tie, kam pašu dzīvē nav veicies. Sēž arī tie, kam svarīgāks par savējo ir citu lik-

tenis. Sēž mūžīgie ”kāpēcīši” ar joprojām dzīvu bērības zinātkāri.

Kāpēc es, tu vai viņi izvēlējāmies tieši šo profesiju, kāpēc mūsu divjūgs nevilka ratus uz priekšu, bet raustīja tos pa labi un pa kreisi, kāpēc viens no mums izlēca no ilksim un atstāja otru bez atbalsta? Kāpēc nesadzirdējām dzīvesbiedra vārdos neizteikto lūgumu, un kāpēc kāds no mums jau kuŗo reizi atkātoja savu veco kļūdu?

Kāpēc?

Ja cēlonis palicis neatklāts, zobrati ķermenī neripo. Uzpeld slimības, kuŗām ārsti ”neziniši” neatrod cēloņus. Viņiem viss ir skaidrs par muskuļiem un nerviem, pat par hormonu mijiedarbi, taču bērībā izciestās fiziskās vai garīgās pārestības loma joprojām palikusi miglā tīta.

Psihologs spēj atvērt slepeno atmiņu lādi un to, kas bijis ar kājām gaisā, nolikt atkal uz zemes.

Paldies psihologam un psi-

No kr.: Egils Linge, Diana Krūmiņš Engstedt un Larss Hjeltmans no Zviedru-latviešu biedrības - semināra iniciātores

choterapeutam! Viņā nebija jūtama ne kripatiņa no ”slavenības”.

Egils Linge, atradis savu īsto vietu, darbu veic ar iejutību, mī-

lestību un dziļu cilvēka dabas izpratni.

Biruta Liede

LATVIEŠI LIELBRITANIJĀ

SADARBĪBA

Svētdien, 16. septembrī, Llandaff katedrāles draudzes zālē notika Velsas – Baltijas sabiedrības (VBS) sanāksme. Priekšsēdis Andris Tauriņš iepazīstināja klātesošos ar Lauru Sapate no Liepājas un viņas pašreizējo darbu devēju David Janes. Laura strādā Wolfestone Translation firmā, lai iegūtu angļu valodas un tirdzniecības pieredzi (Sales and Marketing).

Savā referātā viņa stāstīja par Latviju un teica, ka globalizācija rada jaunas, nepieredzētas

iespējas Latvijai Eiropā un pasaulē. Tas esot labi, ka Latvijas jaunie ļaudis var izmantot iespējas vairāk ceļot, redzēt un mācīties. Viņa rādīja fotogrāfijas ar skaistām Latvijas ainavām, lai ieinteresētu klausītājus braukt uz Latviju tūrismā.

Sekojošās debatēs gan Andris Tauriņš, gan David Janes atzina, ka Velsai un Latvijai ir saistoša tuvība (affinity) un Velsa ir dabiska partnere Latvijai tirdzniecībā.

Andris Tauriņš, būdams Lat-

Laura Sapate

vijas goda konsuls Velsā, darbojas Latvijas interesēs jau 10 gadus, veicinot kultūras un tirdzniecības sakarus ar Velsu. Viņš ar gandarījumu klausītājiem pastāstīja, ka 22. novembrī Svansijā (Liberty Stadium Swansea) notiks izstāde, kur Latvijas firmas demonstrēs koka rāmju lietošanu māju celšanā. Gatavie rāmji nāks no Latvijas un arī Latvijas namdaŗi, kas parādīs šo celtniecības tehniku.

Latviešu celtniekiem šai darbā ir laba pieredze, un koktirdzniecība ir svarīga Latvijas eksporta nozare. Šis pasākums tiek organizēts sadarbībā ar Lat-

vijas Ieguldījumu un attīstības aģentūras (LIAA) pārstāvi Gunti Rubinu.

Pēc sanāksmes nopietnās daļas bija laiks nogaršot dažādos gardumus, kas no līdzatvestiem groziņiem bija sakārtoti uz Tauriņa kundzes balti klātajiem galdiem. Laura Sapate bija atnesusi biežpiena bumbiņas, kādas mēs, ārzemēs dzīvojošie, vēl nebijām baudījuši.

Draudzīgās sarunās sanākušie apstiprināja savstarpējo tuvību, ko labi apzīmē angļu vārds affinity.

Alvine Zariņa

Par prāgmatisko populismu un salauzto sabiedrību

Sallija Benfelde sarunājās ar Tirus un sociālo pētījumu aģentūras „Latvijas fakti” vadītāju Aigaru Freimani

(Turpinājums no Nr. 39)

Vai domājat, ka radikālais Lindermana vēlēšanās „paņems” tos SC vēlētājus, kas ir noguruši no varas tukšajiem solījumiem?

Jā, bet Lindermana potenciāls nav liels. Ir arī daļa vēlētāju, kuri saprot, ka varas resursi mīt citās partijās, viņi ir konformisti, gatavi pieslieties kādam citam. Andra Amerika partija *Gods kalpot Rīgai* ir viens no signāliem, ka SC ir vēlētāji, kuri labprāt balsotu par Ameriku, nevis par Ušakovu. Amerika tagadējā partija ir Šlesera bijušās Latvijas Pirmās partijas un *Latvijas ceļa* (LPP/LC) 2009. gada modelis, – atcerieties, par to balsoja vairāk latviešu nekā krievu valodā runājošo. Amerika partija savā ziņā ir kā pretsvars radikālajiem SC vēlētājiem.

Visu laiku runa bija par to, ka pēc pašvaldību vēlēšanām SC un Amerika partija ies kopā vienā koalīcijā, un par Ameriku partiju bija gatavi balsot tie, kuri par Ušakovu noteikti nebalsotu. Tagad Ameriks ir paziņojis, ka uz vēlēšanām ies kopā vienā sarakstā ar SC. Vai tā nav viņa kļūda?

No malas redzamais ir diezgan skaidrs. Amerikam pašam iespēja tikt SC vēlētāju ievēlētājam ir ļoti augsta, vēl dažiem viņa partijas biedriem arī, bet, ejot atsevišķi, izredzes tikt ievēlētājam viņam ir daudz mazākas, būtu vajadzīga gan liela nauda, gan arī cilvēki, kas strādā partijas reitinga celšanai. Un Ušakovam Ameriks ir tikpat vajadzīgs, jo arī SC Rīgas domē grūti nosaukt vēl kādu deputātu, kurš būtu labi zināms vēlētājiem. Tāpēc lēmums iet kopā vienā sarakstā ir ļoti pragmatiskais un izdevīgs gan Amerikam, gan Ušakovam.

Kā jūs skaidrojat to, ka Reformu partijai ir tik zems reitings? Viņu ministri ir labi izglītoti, ar viņiem nekādus aizmugures darījumus sarunāt nevar, un viņi tiešām grib mainīt ierasto kārtību katrs savā jomā. Viņi acīm redzami ir traucēklis pārējiem politiķiem, bet kāpēc vēlētāji tik zemu vērtē partiju, kuŗa tos ielikusi amatos?

Pirmais, kas nāk prātā, – Reformu partija ir viena lēmuma partija, kas tapa, izmantojot Sattersmes pantu par Saeimas atļaišanu, un mēs visi varējām to baudīt, nepuloties paši kaut ko darīt lietas labā. Tas radīja partijai milzīgu atbalstu. Tomēr bija divi fakti, kas partiju sašķēla kā ar nazi jau sākumā. Pirmais bija stāsts par SC un teicienu par tankiem – Zatlers sacīja, ka tikai ar tankiem viņu varēs piespiest atteikties no domas par SC daļību valdībā. Bet jau drīz pēc tam nāca paziņojums, ka no šīs idejas tāpat nekas nevar sanākt, tāpēc iztiks bez SC. Tas bija politisks absurds. Otrs fakts – valdībā partija ielika ministrus, kas delikāti distancējās no par-

tijas, sakot, ka atbalsta partiju, bet tajā nestāsies. Tas vēlētājos izraisīja divainu sajūtu: mēs par viņiem balsojām, bet topošie ministri partijai neuzticās. Kīlis, Pavluts un Sprūdžs neapšaubāmi lielā mērā nosaka valdības darba kārtību, jo viņu izvirzītie jautājumi aizņem vismaz 70 procentus satura valdības komūnikācijā ar sabiedrību. Lie-lākoties tas ir pamatoti, jo viņu izvirzītie jautājumi tiešām ir jārisina, bet tikpat bieži šie jautājumi rada skandalozu gaisotni. Šo ministru sacītajā ir daudz virsrakstu, bet maz satura. Sabiedrībā tas rada drudzā sajūtu. Jā, augstākajā izglītībā problēmu netrūkst, kaut vai 60 augstskolas pašreizējā demografiskajā situācijā ir kā briljantu veikals nabagu rajonā, tomēr, manuprāt, reformas izglītībā ir veicamas ar citām metodēm. Es gribētu teikt, ka mums ir teātrāla sabiedrība un reformas ir veicamas ar mākslinieciskākiem paņēmieniem, neaizmirstot birokratisko precizitāti. Par pašvaldību jomu domāju, ka nākamgad pēc pašvaldību vēlēšanām būs redzams, kas tajās ir, un tad arī pašvaldības pašas sapratīs, kas tās ir. Tad būs skaidrs, vai pašvaldībās paliks oligarchu partiju ietekme, ve-cais mantojums. Ja tā notiks, tad tas būs nopietns spēks. Paš-laik pašvaldībās ir deputāti, kas savulaik bijuši gan Tautas partijā, gan Pirmajā partijā un, protams, ir *Zaļo* un zemnieku savienības deputāti. Tautas partija un Pirmā partija jau ir pagātne, bet cilvēki un sakari ir palikuši. Vēlēšanas rādīs, kas notiks ar Kurzemes, Vidzemes un daļēji arī ar Zemgales partijām, kas šobrīd nepieder ne *Vienotībai*, ne Reformu partijai, ne arī Nacionālajai apvienībai.

Kas jūsuprāt notiek ar Nacionālo apvienību?

Es nezinu. Domāju, ka *Visu Latvijai!* emocionālais pacēlums, nacionālais patoss, kas bija, viņiem ienākot Saeimā un politikā, ir pierimis. Tagad lien ārā visur esošā mulķība, un tas kļūst aizvien manāmāk. Politiskā pieredze un veselais saprāts, kas savulaik raksturoja vairākus TB/LNNK līderus, ir pazudis bez pēdām. Visbiežāk

parādās un vispamanāmākais ir cilvēks, uzvārdā Parādnieks, bet gaišais zēns Raivis Dzintars ar sapņainajām acīm un idejām ir pazudis. Brīžiem Raivis kaut kur parādās, bet viņu gandrīz vairs neredz un nedzird. Viņš ir pazudis, kaut, protams, viņš ir Saeimā. Tagad visur ir Parādnieks. Es tiešām nezinu, kas ar viņiem ir noticis, bet veselā saprāta daļa ir gājusi mazumā. Liekas, ka Roberts Zile, politiķis, kuŗam piemīt racionālais saprāts, ir it kā pagājis malā, laikam Eiropas Parlamentā viņš savu ir padarījis, un viņa politiskā dzīve, šķiet, tuvojas beigām. Līdz ar to ir parādījušies cilvēki, kuŗi ir skaļāki, redzamāki un kuŗi, manuprāt, Nacionālās apvienības ideju itin vienkārši degradē.

Kā jūs prognozējat Vienotības nākotni? Aizvien biežāk publiski izskan viedoklis, ka Vienotība, vismaz partijas vadība, kas nosaka tās rīcību, ir Tautas partijas garīgie mantinieki. Runā arī par to, ka, turpinot tādā garā, viņi aizies pa skuju taku ātrāk, nekā savulaik to izdarīja Latvijas ceļš un Tautas partija.

Vienotība šobrīd ir vienīgā varas partija, kuŗai var piešķirt varu pilnā apjomā – tā domā lielākā daļa viņu vēlētāju. Tā tas ir, kamēr nav parādījusies nopietna alternatīva. Reformu partija ar savu ļoti aso, bet nedefinēto liberālo nostāju tāda nav, un šķiet, ka arī Nacionālā apvienība nav alternatīva politikas trūkuma un pašreizējo personāliju dēļ. Paliek SC, bet liela daļa vēlētāju nekad viņiem neuzticēsies un nebūs tam gatavi. *Vienotība* ir pati sev ķīlniece savas lomas dēļ, tāpēc grūti spriest, kas ar partiju notiks. Protams, aizkustina stāsts, kas ik pa brīdim atkārtojas: Dombrovskis nav noguris, viņš ir gatavs strādāt. Pieteikumu politikā *Vienotībai* ir bijis daudz, bet tie it kā pazūd. Piemēram, savulaik ļoti jūsmīgs bija stāsts par industriālizāciju, kas Latvijā tagad būšot. Pazuda, izplēnēja. Nu ir stāsts par ekonomisko izrāvīšanu, kas arī lēnām pagurst, jo nav skaidrs, kā mēs izrausimies un uz kuŗu pusi. Domāju, ka arī pašā partijā viņi nav īpaši

vienoti. Jau pats fakts, ka *Vienotības* fonā top politiskais spēks ar Einaru Repši, kuŗa ir vesela rinda cilvēku, kas *Vienotību* nav pametuši, bet veido jaunu organizāciju, kuŗu nesauc par politisku spēku. Visai divaini – tā ir tāda politiskā divsievība. Domāju, ka *Vienotībā* situācija atrisināsies, kad vai nu notiks iekšējā revolūcija, kas nekad nevienā politiskā partijā Latvijā nav notikusi, vai arī parādīsies kāds alternatīvs politiskais spēks, kuŗš varbūt tiks *Vienotībai* atgūt savu normālo stāvokli, un viņi būs spiesti konkurēt, varbūt mainīsies partijas līderu mūklājs. Sajūta ir tāda, ka tepat blakus tā alternatīva mīt, ka tā var

samazināšana, ir nesalīdzināmi lielāka nekā šeit. Sabiedrība Grieķijā iziet ielās, un resnā, sviedrainā Eiropa baidās no trokšņa, ko viņi sacel. Te viss ir kārtībā, tikai uzsvilpj: zēni, tur, zēni, šur! Un *standing ovation!* Es nejutos laimīgs tāpēc, ka Eiropas Parlamentā kāds Dombrovskim aplaudē, kājās stāvot. Es nesaprotu, kāpēc mums bija jāglābj *Parex banka* un pēc tam bija stāsts, kā mēs glābjam skandināvu bankas. Kāpēc vienai mazai, nomocītai tautai bija jāglābj skandināvu bankas? Tāpēc, ka viņi te iegruva naudu, jo te bija milzīga vajadzība pēc mājokļiem? Liekulība ir tik liela un jautājumu ir bez gala. Gri-

Aigars Freimanis:

“Es gribētu teikt, ka mums ir teātrāla sabiedrība un reformas ir veicamas ar mākslinieciskākiem paņēmieniem, neaizmirstot birokratisko precizitāti”

“Domāju, ka Visu Latvijai! emocionālais pacēlums, nacionālais patoss, kas bija, viņiem ienākot Saeimā un politikā, ir pierimis. Tagad lien ārā visur esošā mulķība, un tas kļūst aizvien manāmāk. Politiskā pieredze un veselais saprāts, kas savulaik raksturoja vairākus TB/LNNK līderus, ir pazudis bez pēdām”

“Vienotība ir pati sev ķīlniece savas lomas dēļ, tāpēc grūti spriest, kas ar partiju notiks. Protams, aizkustina stāsts, kas ik pa brīdim atkārtojas: Dombrovskis nav noguris, viņš ir gatavs strādāt. Pieteikumu politikā Vienotībai ir bijis daudz, bet tie it kā pazūd.”

parādīties, un patiesībā sabiedrībā ir alternatīvas gaidas.

Vienotība ir iemilējusies pati sevī, un viņu cinisms joprojām brīžiem šokē.

Mani jau arī reizēm iedvesmo Sandras Kalnietes publiskie stāsti: kur vien Eiropā Dombrovskis parādās, notiek *standing applause*, un es visu laiku domāju – kam ir tie aplausi? Tiem 400 tūkstošiem cilvēku, kas aizbraukuši no Latvijas? Vienam no zemākajiem dzīves līmeņiem Eiropas Savienībā? Vēlmei par varēm ielauzties ei-rozonā? Tam, ka Latvijā ir demografiskā bedre? Kam ir tie aplausi? Tam, ka ar Eiropas papīriem viss ir kārtībā un skaitļi izskatās labi? Es labāk gribētu dzīvot Grieķijā! Tur vidējā alga un pensija, par spīti tam, ka notiek skarba alga un pensiju

bas kāpt ārā no tiem politikorektuma rāmjiem, jo tas traģiskais farss, kas notiek Latvijas politikā, – tam nav pat atbilstošu vārdu. Vai vienreiz beigsies tā mafijas omerta jeb klusēšana?

Esat kļuvis par radikāli?

Es kādus piecus gadus jau esmu tā domājis, ja gribat – esmu radikāls. Vai mēs atkal smaidīsim un priecāsimies par kārtējo valsts iepirkumu afēru, ar sajūsmu sagaidīsim kārtējo *airBaltic* kompaniju, kuŗai maksāsim un maksāsim no savas kabatas? Un kāds atkal kļūs bagāts, un mēs aplaudēsim, asarām listot: malači! Mēs kā polārpētnieki – paši aizgāja un dzīvoja bez pārtikas ledājos. Ginesa grāmatā mūs var ierakstīt, bet es tur negribu! Es gribu normāli dzīvot. Bez aplausiem.

OLĢERTS KRODERS

1921. gada 9. augusts – 2012. gada 10. oktobris

Bez Krodera Latvijas teātris 20. un nu jau arī 21. gadsimtā nebija iedomājams. Viņa dzīve bez Latvijas un teātra arī.

„Man nepatīk, ka mani komandē. Es esmu preti vienmēr. Loģiski – jo neviena iekārta nav laba visiem,” smēja Kroders un savās izrādēs visskaudrāk visu mūžu skāra tieši varas temu – runāja par to, ko vara, varmācība nodara cilvēkam, par to, kas aizliedz cilvēkam radošo brīvību.

Viņam ir Triju Zvaigžņu ordenis (2001), Latvijas Zinātņu akadēmijas Goda locekļa nosaukums (2007), LR Kultūras ministrijas piešķirta balva par mūža ieguldījumu (2007), LR Ministru kabineta balva par mūža ieguldījumu teātra mākslā (2009), Latvijas teātra gada skates „Spēlmaņu nakts” balva par mūža ieguldījumu, viņa izrādes pēdējos gados rēgulāri saņēmušas skatītāju balvu, Kroders divreiz ar desmit gadu pārtraukumu ir ieguvis Latvijas teātru Labākā režisora balvu. Bet pāri visam – 56 gadi teātrī, 39 lomas teātrī un kino (kam klāt vēl vairāk nekā 40 lomas skolu teātrī un Ziemeļos), režijas 136 izrādēm profesionālajos teātros plūs 29 izrādēm Ziemeļos.

Mums likās, viņš dzīvos mūžīgi. Viņam arī. Galvenais viņa

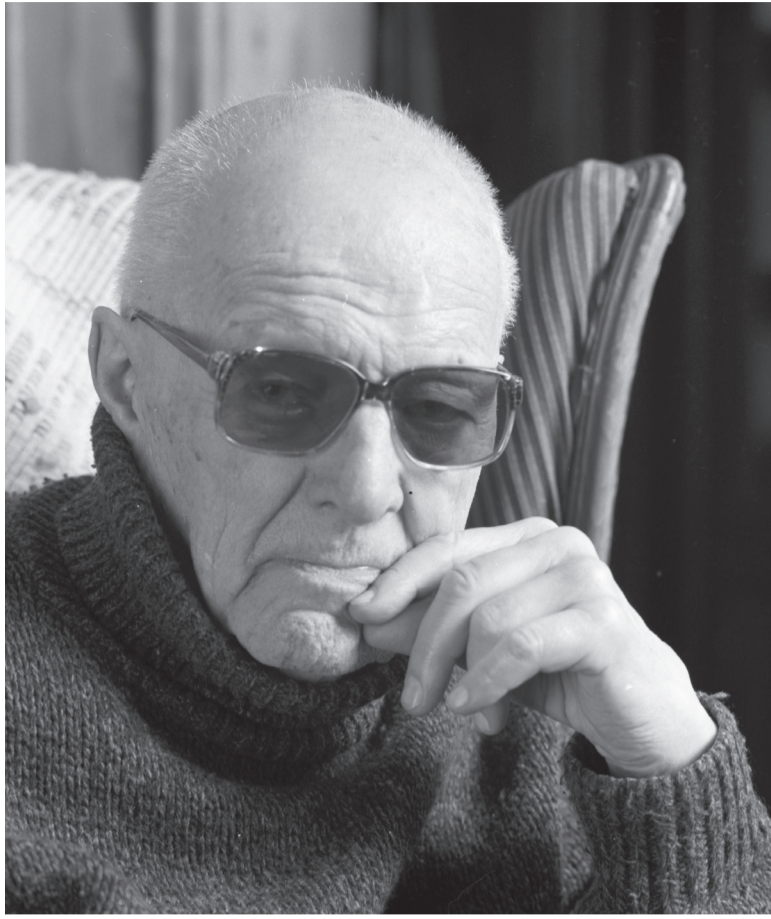

Foto: J. Kmins

dzīvē bija māksla un mīlestība. Un abas viņš baudīja, un abām viņš kalpoja līdz pēdējam brīdim. Un dalījās tajā visā. Viņš palika teātrī līdz pēdējam brīdim. Citējot Hamletu: „Tālāk tikai klusums...” Citējot Kroderu: „Mākslas funkcija ir at-

tīrīt cilvēci. Un likt domāt, jo skaistums izglābs mūs visus.”

Kroderam tagad ir viegli. Mums jāskumst par to, ka kopā ar viņu aiziet laikmets un daļa Latvijas. Cik liela daļa – tas paliek mūsu ziņā.

Valmieras teātra saime

Atvadas un pateicība

Ziņa par Latvijas teātra vecākā režisora aiziešanu, šķiet, vienā mirklī aplidoja visu valsti. Šī skumjā vēsts līdzīgi zeltītu rudens lapu virpulim visos iespējamajos plašsaziņas līdzekļos sacēla atmiņu un apcerīgu vērtējumu plūsmu. Latvijas Televīzija liktenīgās dienas vakarā par godu Oļģerta Krodera mūža darbam mainīja programmu un izrādīja gan dokumentālo filmu, gan kultūras raidījuma speciālizlaidumu. Radio pārraida Krodera izrāžu ieskaņojumus, bet Valmieras iedzīvotāji ierosinājuši režisora bēgu dienā visā pilsētā izkārt karogus ar sēru lentēm...

Šajās dienās ļoti skaudri apjaušam zaudējuma lielumu. Nav nejaušība, ka gandrīz visās publikācijās sabalsojas atziņa par to, ka līdz ar Kroderu aiziet vesals laikmets. Būdam Latvijas brīvvalsts inteliģences pārstāvis, viņš šo brīvo radošo garu nezaudēja visa sava garā mūža gaitā. Mūsu visu priekšstatos Kroders simbolizēja iekšēju brīvību un neatkarību, džentelmeņa stāju un neapņēdami plašu redzesloku. Visos teātros, kur režisors strādāja, – Liepājā, Valmierā, Rīgā – ap viņu allaž pulcējās jauni skatuves mākslas censoņi. Gadu starpība nebija šķērslis, lai saprastos, ieklausītos, kopīgi ļautos patiesības izzināšanai.

Pēc savas unikālās personības vēriena Oļģerts Kroders pieder pie mūsu skatuves mākslas Lielo meistarū plejadas. Vienlīdz spēcīgs aktiera mākslā un režijas dotībās, neaizmirstams savā mūžīgajā pretīstāvēšanā jebkurai varai un vispārpieņemtu patiesību apšaubīšanā un mietpilsonības izaicināšanā. Visa skaistā cienītājs un ikdienišķu sikumu ignorētājs. Latvijas patriots. Intelektuālis un vientulis. Līdz pēdējam brīdim dzīvoja savā mākslā un savā Valmieras teātrī.

Mums ir bijusi laime kādu brīdi dzīvot vienā laikā ar Oļģertu Kroderu un viņa mākslu. Šķiet, not režisora izrādēs ieprogramētās atziņas par dzīvi un cilvēkiem, esam viņam līdzī domājuši, centušies viņu saprast un augt līdz Krodera vērienam. Par to viņam neizmērojama pateicība.

Hamlets, Oļģerta Krodera iemīļotais varonis, sajūtot nāves dvesmu, lūdz draugu Horāciju, lai tas tālākajām paaudzēm nes liecību par notikumiem, kam tikko bijis liecinieks. Līdzīgā kārtā arī mūsu uzdevums turpmāk būs liecināt par Kroderu – mākslinieku, kuŗa liktenī atbalsojās visas Latvijas divdesmitā gadsimta kataklizmas, bet radošajā devumā – problēmas, kas skāra ikvienu no mums.

Gundega Saulīte

Andris Poga ceļā uz mūzikas virsotnēm

Kad lasītāji saņems šo mūsu laikraksta numuru, latviešu diriģents Andris Poga jau būs Bostonā, savā jaunajā darbavietā, kur uz diviem gadiem kļuvis par slavenā Bostonas simfoniskā orķestra (BSO) asistentdiriģentu. Trīsdesmit divus gadus vecā mūziķa karjera šobrīd veidojas žilbinoši strauji, apliecinot ne tikai diriģenta talantu un darba spējas, bet arī čaklumu, labu skolu un mērķtiecību.

Latvijā Andri Pogu mūzikas cienītāji pazīst jau vairākus gadus. 2000. gadā viņš beidzis Jāzēpa Mediņa mūzikas vidusskolas trompētes klasi. Tālāk studijas Andri aizveda uz Jāzēpa Vītola Mūzikas akadēmiju, kur viņš ieguvis divus diplomus: pirmo pūtēju orķestra diriģenta speciālitātē, otru – simfoniskā orķestra dirigēšanā pie profesora Viestura Gaiļa. Būdam Profesionālā pūtēju orķestra Rīga māksliniecisks vadītājs un galvenais diriģents no 2007. līdz 2010. gadam, A. Poga, pats piedzīvodams radošu izaugsmi, manāmi ceļ arī šīs mūziķu vienības prestižu Latvijas mūzikas sabiedrībā. Kad 2007. gadā Andris saņem Lielo Mūzikas balvu nominācijā *Debija*, diezin vai viņš pats, bet vēl mazāk – klausītāji un kolēģas varēja iedomāties, ka turpmākais ceļš tik strauji vedīs uz mūzikas virsotnēm.

Visu mainīja Andra spožā uzvara Jevgeņija Svetlanova diriģentu konkursā Francijas pilsētā Monpeljē, kur 2010. gadā latviešu diriģents ieguva galve-

no godalgu. Pēc konkursa pavērās jauni apvārsņi, jauni uzaicinājumi, kontrakti. Divu gadu laikā Poga ir stājies pie daudzu ievērojamo orķestru pulsts, apliecinādam sevi par perspektīvu jaunās paaudzes simfoniskās mūzikas interpretu. Ne velti kopš 2011. gada rudens viņš ir Parīzes orķestra (*Orchestre de Paris*) galvenā diriģenta Pāvo Jervi asistents un izglītības programmu pastāvīgais diriģents.

Jaunajā - 2012./2013. gada koncertsezonā diriģentam paredzēti koncerti ar Latvijas Nacionālo simfonisko orķestri, sadarbība ar Izraēlas simfonisko orķestri, vieskoncerti Japānā, arī debija pie Latvijas Nacionālās operas diriģenta pulsts.

Sopavasara marta beigās uz Bostonu tika aicināti četri kandidāti uz divām asistentdiriģenta vietām, notika pretendentu noklausīšanās. Kaut galveno lēmumu pieņēma administrācija, sekoja orķestra balsojums. Tas bija labvēlīgs Andrim, turpmākos divus gadus viņš būs BSO asistentdiriģents.

Laikraksts *The Boston Globe*, iepazīstinot lasītājus ar jauno diriģentu, uzsvēra viņa teicamo tehniku, māku saprasties ar orķestra mūziķiem tikpat kā bez vārdiem. Diriģents un orķestris, kā uzsvērts publikācijā, acumirkli izjutuši savstarpēju uzticēšanos un atsaucību. Šī vienojošā saikne, ko, izrādās, iespējams sajūst acumirkli un kas mūzikas priekšnesuma laikā rada neatkarīgu atmosfāru,

Andris Poga

bijusi izšķirīga, lai orķestris un administrācija nobalsotu par viņa kandidatūru asistentdiriģenta amatā. *The Boston Globe*, ziņo, ka jaunā diriģenta pirmais patstāvīgais koncerts paredzēts nākamā gada Tanglevudas (*Tanglewood*) festivālā. Par šī tradicionālā festivāla norisi un augsto mūzicēšanas intensitāti An-

drim Pogam bijusi iespēja pārliecināties jau šovasar, par to diriģents aizrautīgi stāstīja Latvijas Radio Klasika klausītājiem. Viņš turpinās arī sadarbību ar Parīzes orķestri, brauks uz citiem paredzētajiem koncertiem.

Kā veiksies? Kā izdosies iekārot jaunas virsotnes? – To rādīs turpmākie mēneši un gadi.

Skaidrs ir viens – Andris Poga ir ceļā. Turpmāko pāris gadu laikā viņam daudz laika nāksies pavadīt lidostās un lidmašīnās, jo daudzkārt būs jāšķērso Atlantijas okeāns. Bet mēs, kaut neklātienē, vērosim vēl viena talantīga Latvijas mūziķa gaitas un priecāsimies par sasniegto.

Gundega Saulīte

TIKŠANĀS PIE „RADIEM UN DRAUGIEM”

Ir 2. oktobris, rudenīga, drēgna diena, bet man tā ir pavasara prieku pilna. Rīta pusē ciemojos pie bērndarznieku grupiņas „Rieksniņi”. Tur 15 mazi, mīļi, 4 - 7 gadus veci ķipariņi mani samīļo par mantiņām, ko atvedu no Amerikas tantēm. Pēcpusdienā tiekos ar draugiem, kas aktīvi strādā mūzeja „LA-PA” (Latvieši Pasaulē) izveidošanā, pustrijos man ir tā skaistākā tikšanās. Tā ir manā mīļākajā Rīgas viesnīcā „Radi un draugi”. Šodien tur tiekas viesnīcas jaunā valde - no Anglijas atbraukušie Pēteris Pētersons un Ilze Grickus, kā arī vietējie - Māris Slokenbergs un Evita Žvarte ar 30 no saviem 39 Anglijas Daugavas Vanagu fonda un viesnīcas „Radi un draugi” stipendiātiem. Visi nav varējuši ierasties, jo deviņiem no tiem ceļš ir bijis par tālu vai arī iegādājušās vēlās lekcijas.

Saprotams, ka tur varu ierasties arī ar mazu novēlošanos. Vita Diķe jau ir iesākusi stāstu jauniešiem par viesnīcu, kas Latvijā ir darījusi daudz labu darbu un palīdzējusi kā lieliem, tā maziem, kā jauniem, tā arī veciem. Katru reizi, kad to dzirdu, manī rodas lepnums, ka šīs viesnīcas pirmsākumos arī es ar to biju saistīta. Šodien tas tomēr ir cits stāsts. Tas ir par Latvijas 39 centīgajiem jauniešiem, kam Anglijas Daugavas Vanagi un viņu viesnīca Latvijā ir devuši iespēju sasniegt augstāko izglītību. Kā parasti, visi jaunieši ir ar puķēm rokās un smaidu sejā, jo šodien viņi tiekas ar saviem labvēļiem un ar puķu pušķiem pateiks tiem vienu lielu paldies.

Vita savu stāstu beidz ar ierasto humoru un aicina ziedotājus dot jauniešiem zvērestu: *Solos ar savām darba spējām, entuziasmu, stingrību un mīlestību panākt, lai viesnīca „Radi un draugi” būtu labākā un vislabāk pelnošā viesnīca Latvijā! Solos saglabāt iepriekšējo gadu labo sadarbību ar Vitolu fondu un stipendiju skaitu nākotnē iespēju robežās dubultot! Es zveru nenogurstoši darboties, lai mūsu tauta ar izglītību panāktu uzplaukumu jebkurā jomā, un nepieļaut pavisāmību, nolaidību, slinkumu. Es būšu stingrs, prasot šādu atieksmi arī no citiem.*

Uz to visi četri vadības ļaudis skaļi un svinīgi atbild ar brašu: „Es solos,” - pēc kuŗa Vita dāvina Pēterim vadības un kvalitātes kontroles zizli, lai viņam būtu instruments, ar ko uzpārēt kārtību. Tam seko tikpat svinīgs solījums no studentu puses: *Es zveru, ka izmantošu visus savus spēkus, lai kļūtu par izcilu savas jomas speciālistu. Solos būt uzticīgs studentu brālībai, ar lepnumu saukt sevi par viesnīcas „Radi un draugi” stipendiātu. Aņņemos ar cieņu izturēties pret tiem, kuŗi mani māca, un pret tiem, kuŗi man palīdz sasniegt iecerēto mērķi. Solos, ja nākotnē komandējumā vai atpūtas braucienā nāktos nakti pārļāist Rīgā, tad apmetīšos tikai viesnīcā „Radi*

un draugi” un turpmāk visiem stāstīšu, ka labākā viesnīca Latvijā ir „Radi un draugi”. Es solos nekad neaizmirst šodien ar mīlestību dāvāto palīdzību un cēsties nākotnē tādu pašu sniegt arī citiem.

Katram teikumam šajā zvērestā jaunieši atsaucas ar skaļu un jūsmīgu: „Solos!”

Pēc tik sirsnīgiem savstarpējiem solījumiem jaunieši steigas visus četrus valdes locekļus iekļaut košu puķu klājienā. Tad jaunieši katrs mazliet iepazīstina ar sevi, pastāsta, no kurienes, cik liela ģimene, ko studē, kur un cik ilgi. Kādu brīdi es mēģinu sadzirdēt, kas tiek teikts, bet ne visas balstiņas spēj skanēt pāri tik daudzu cilvēku galvām. To gan dzirdu, ka viena meitene nāk no ģimenes, kuŗā ir 13 bērnu, un tālāk tikai Vitas piebildi, ka piešķirtā stipendija tāpat palīdz daudz vairāk nekā tikai vienam cilvēkam. Stipendija jaunietim ir palīdzība visai ģimenei. Tāpēc ir grūti noteikt to cilvēku skaitu, kuŗiem viesnīca „Radi un draugi” palīdz, dāvinādama 39 stipendijas. Nākamais studentīņš atkal nav sadzirdams, un es lūdzu man pieaicināt vienu no studentiem, ar kuŗu gribu iepazīties mazliet tuvāk. Man pieved staltu puisī, kas studē bioloģiju un ir arī runīgs.

Tas ir Emīls Rusovs, ar kuŗu sapulces laikā parunājos tikai mazliet un vispārīgi, tāpēc lūdzu, lai viņš atsūta man e-pastā kaut ko par sevi un savu ģimeni. Liels ir mans prieks un arī pārsteigums, ka jau nākamā dienā man atnāk prasītais. Emīls par sevi, starp citu, raksta: *Esmu dzimis un audzis Rankā kā īsts lauku cilvēks. Mājās ir arī kāds lopīņš, tīrums, mazdārziņš, nu kā jau tas lauku mājai pienākas. Tāpēc vasaras pāiet, man darot dažādus lauku darbus, kas ar laiku atstāj īpašas atmiņas. Piemēram, siena laiks, kartupeļu un pārējo dārza labumu talkas. Lauku mājām daba vienmēr ir tuvāk, un laikam tāpēc arī esmu nonācis Bioloģijas fakultātē. Vasaras ogošanas un rudens sēņošanas tūres, kaut vai vienkārša pastaiga pa pagalmu jau agrā bērnībā māca pētīt, saprast, cienīt dabu un ar to sadzīvot. Daba vienmēr ir un būs spēcīgāka par mums.*

Mācoties 4. klasē, papildus uzsāku mācības Jaunpiebalgas mūzikas skolā trompētes klasē. To beidzu 2008. gadā, taču mīlestība pret mūziku bija tik spēcīga, ka turpināju mācības mūzikas skolā. Tā nu es 2011. gadā pabeidzu klavieru klasi un no 2008. līdz 2010. gadam mācījos arī ērģeļu klasē. Mūzika - tā ir dzīve, kas tik nav piedzīvots: ansambļi, pūtēju orķestris Smiltēnē, koŗi, neskaitāmi sarīkojumi un konkursi, raibā kultūras dzīve, kā arī Dziesmu svētki. Mācības mūzikas skolā iedrošināja izmēģināt spējas komponēšanā. Šo vaļasprieku neesmu atmetis, un iedvesmas brīžos top pa kādai mazai mūzikālai kompozīcijai. Ērģeļu spēles prasmi vēl joprojām vismaz reizi mēnesī varu atrādīt svētdienas dievkalpoju-

Foto: Astrīda

Priekšā ar puķēm, no kreisās: Ilze Grickus, Pēteris Pētersons, Māris Slokenbergs un Evita Žvarte

mos Jaunpiebalgas luterāņu baznīcā.

Tā kā Jaunpiebalgā jau mācījos mūzikas skolā, tad 2008. gadā pēc pamatskolas beigšanas uzsāku mācības Jaunpiebalgas vidusskolā. Šis dzīves posms atkal bija cieši saistīts ar mūzikas dzīvi. Vidusskolas laikā tā pa īstam sāku saprast, ko īsti nozīmē koŗu kultūra.

Absolvējot vidusskolu, tomēr bija jāaskaŗas ar grūto izvēli: Ko darīt tālāk? Daudziem cilvēkiem es asociējos ar jauno, topošo komponistu, taču man pašam tas radīja nelielu stabilitātes trūkumu turpmākajā dzīvē. Lai nu kā, no kaut kā taču ir jādzīvo. Tāpēc es iestājos LU Bioloģijas fakultātē, jo bioloģija jau senis ir bijusi man tuva tema līdztekus mūzikai. Šī gada sākumā iestājos jauniešu koŗi BALSIS, kas ir viens no spilgtākajiem un vispazīstamākajiem Latvijas koŗiem.

Par Vitolu fondu uzzināju no savas (Jaunpiebalgas) vidusskolas vadības un paša māsas, kas tajā brīdī jau bija VF stipendiāte. Saprotot, ka viena no galvenajām problēmām, uzsākot studijas augstskolā, ir fināncējums, iesūtīju dokumentus, un 2011. gada vasarā saņēmu prieka vēsti, ka esmu stipendiātu sarakstā. Pirmo studiju gadu stipendiju saņēmu no Vitolu ģimenes, bet tagad esmu nokļuvis viesnīcas „Radi un draugi” paspārnē. Protams, neizsakāmi milzīgi liels PĀLDIES šiem cilvēkiem un Vitolu fonda kopumā, kuŗi atbalsta Latvijas studentus, tostarp mani. Tā ir ne tikai finānciāla, bet arī morāla palīdzība studentam, un domājams, ka mēs visi ejam uz šo mērķi nākotnē palīdzēt citiem topošajiem studentiem.

Saruna ar šo jauno cilvēkbērnu mani pārļāicina, ka viņš tā arī domā, kā raksta savā e-pastā, un es zinu, ka stipendiāti tādi ir gandrīz simtprocentīgi, jo šajos desmit Fonda pastāvēšanas gados un manos Latvijā pavadītajos gandrīz desmit esmu ar viņiem pietiekami labi iepazī-

nusies un tāpēc pārļāicināta, ka Vitolu fonds Latvijai ir neaizstājams un nenovērtējams palīgs valsts labākas nākotnes veidošanā un ka bez tā Latvija būtu daudz sliktākā situācijā. Jau tagad Latvijā strādā vairāk nekā tūkstoš jaunu speciālistu, kas to var darīt tikai tāpēc, ka ir tādi ziedotāji, kas padarījuši iespējamu viņu izglītošanos. Es varu

teikt, ka man Latvijā nekad nav gaŗļāicīgi un daudz manu dienu pāiet tiešā nozīmē ar radiem un vairāk ar draugiem, man nav jādomā, ko darīšu šodien, ko rīt. Man šad un tad gribas aizņemties Mārtiņa Ritiņa vārdus, kad viņš saka: „Kas gan var būt labāks par šo?” Man nekā labāka nav un nevar būt.

Astrīda

RADI UN DRAUGI
VIESNĪCA ★★★★★ WWW.HOTELRADIUNDRUGI.LV

MĀRSTAĻU IELA 3 | RĪGA LV1050 | LATVIJA | +371 6782 0200

LAI PNĪ LŪGTI RĪGĀ, ANGLIJAS DAUGAVAS VANAGU FONDA VIESNĪCĀ “RADI UN DRAUGI”!

Lasiet tīmeklī!

www.brivalatvija.lv

NOVADU ZIŅAS

Latvijas dabas aizsardzībai – 100 gadi

2012. gads ir Latvijas dabas aizsardzības 100. jubilejas gads.

Šogad 100 gadi aprit arī Moricsalas dabas rezervātam Kurzemē, otram vecākajam Eiropā. Tas atrodas Usmas pagastā un ir uzskatāms par Latvijas dabas aizsardzības simbolu un kopš 2004. gada iekļauts ES aizsargājamo dabas teritoriju *Natura 2000* vietu sarakstā. Par godu Moricsalas dabas rezervāta 100. gadu jubilejai Latvijas Pasts izdevis speciālo aploksnī un zīmogu, uz tiem redzama retās, izzūdošās bērzu briežvaboļu sugas pārstāve, kas ierakstīta īpaši aizsargājamo dzīvnieku sarakstā. Viena no šo vaboļu nedaudzajām atrašanās vietām Latvijā ir tieši Moricsalas rezervāts.

Dabas rezervātā (platība 818 ha), iekļauta otra lielākā Usmas ezera sala - Moricsala (88 ha). Usma ir

piektais lielākais ezers Latvijā (41,4 km²) un otrs lielākais pēc ūdens daudzuma. Senākais apraksts par Moricsalas savdabīgo dabu atrodams 1855. gada 26. maija *Latviešu Avīzē*. Pirmos nopietnos pētījumus veikusi Rīgas Dabaspētnieku biedrība Kārļa Reinholda Kupfera vadībā. Kupfers pirmoreiz šeit ieradās 1893. gadā, tikko pabeidzis Tērbatas universitāti, un ievāca daudzveidīgu augu herbāriju. 1921. gadā Moricsalas rezervātu nodeva Latvijas Izglītības ministrijas pārziņā un pasludināja par dabas pieminekli saglabāšanai un zinātniski pētnieciskiem nolūkiem. Padomju laikā salas mežaudzes 1946. gadā tika iekļautas pirmās grupas mežos, kur saimnieciskie pasākumi tika stingri regulēti un bija aizliegta mežu ciršana. Valsts

rezervāta statusu Moricsalai piešķīra 1957. gadā, iekļaujot tajā arī retām ūdensaugu sugām bagāto Luziķertes līci. 1979. gadā Mežsaimniecības un mežrūpniecības ministrijas Dabas aizsardzības daļas paspārnē nodibināja Valsts rezervātu administrāciju, kas piešķatīja un pētīja ne tikai Moricsalas, bet arī Slīteres, Griņu un Krustkalnu rezervātu. Moricsalu raksturo ļoti vecs mežs, kur koki sasniedz pat 500 gadu vecumu. Dabiskais mežs un atmiruši kokne rada mājvietu retām ķērpju, sūnu un kukaiņu sugām. Moricsala ir Latvijas vaboļu paradīze, arī vienīgā zivjērgļu kolonijas vieta Latvijā. Rezervātā konstatētas 222 tauriņu sugas, no kuŗām dažas nav sastopamas nekur citur Latvijā un pat visā Baltijā. Jebkāda saimnieciskā darbība un rez-

vāta apmeklēšana salā ir aizliegta. Moricsalas dabas rezervāts administratīvi ir pakļauts Slīteres rezervātam.

Interesanti, ka Moricsala savu nosaukumu ieguvusi pēc vēsturiskiem notikumiem 1726. – 1727. gadā, kad salā uzturējies Saksijas grāfs Morics (*Maurice de Saxe*, 1696 - 1750), kas gribēja baidināt Kurzemes hercogieni Annu un kļūt par Kurzemes hercogu. Simpatijas bija abpusējas. Grāfa Morica nodomi tomēr neatbilda Krievijas interesēm. Viņam lika atstāt Kurzemi, bet grāfs pretojās krievu pavēlēm un ar savu kaŗaspēku nocietinājās Usmas ezera Zivju salā. Tādējādi skaistākā ezera sala ieguva Morica vārdu, bet Usmas pagastā katru gadu augusta sākumā svin romantiskus Morica svētkus.

Šogad apaļas jubilejas aprit arī Latvijas īpaši aizsargājamo dabas teritorijām: Krustkalnu dabas rezervātam - 35 gadi, Teiču dabas rezervātam - 30 gadi, Ķemeru nacionālajam parkam un Ziemeļvidzemes biosfāras rez-

vātam - 15 gadi, bet Rāznas nacionālajam parkam - 5 gadi.

Dabas aizsardzības pārvaldes pārziņā ir visas Latvijas īpaši aizsargājamas dabas teritorijas, un tā koordinē galvenos Latvijas dabas aizsardzības simtgadei veltītos sarīkojumus - kopīgi ar vietējiem iedzīvotājiem rīko aleju sakopšanas un dižkoku atēnošanas talkas, velobraucienus, pārgājienus, radošās darbnīcas, konkursus, izstādes un daudz ko citu.

Moricsalas dabas rezervāta simtgades rudenī Dabas aizsardzības pārvaldes Kurzemes reģionālās administrācijas speciālisti aicināja ekskursijā pa šo Dieva dāvāto stūrīti salām bagātājā Usmas ezerā.

Līdz 17. novembrim Rāznas nacionālajā parkā notiek akcija „100 dižkoku Latvijai”, kuŗā tiek iesaistīti vietējo skolu skolēni. Akcija beigsies ar talku Latvijas Valsts dzimšanas dienas priekšvakarā 17. novembrī, kad tiks veikta dižkoku atēnošana un citi labi darbi. Aktīvākā skola/komanda balvā saņems ekskursiju Teiču dabas rezervātā gida pavadībā.

Valija Berkina

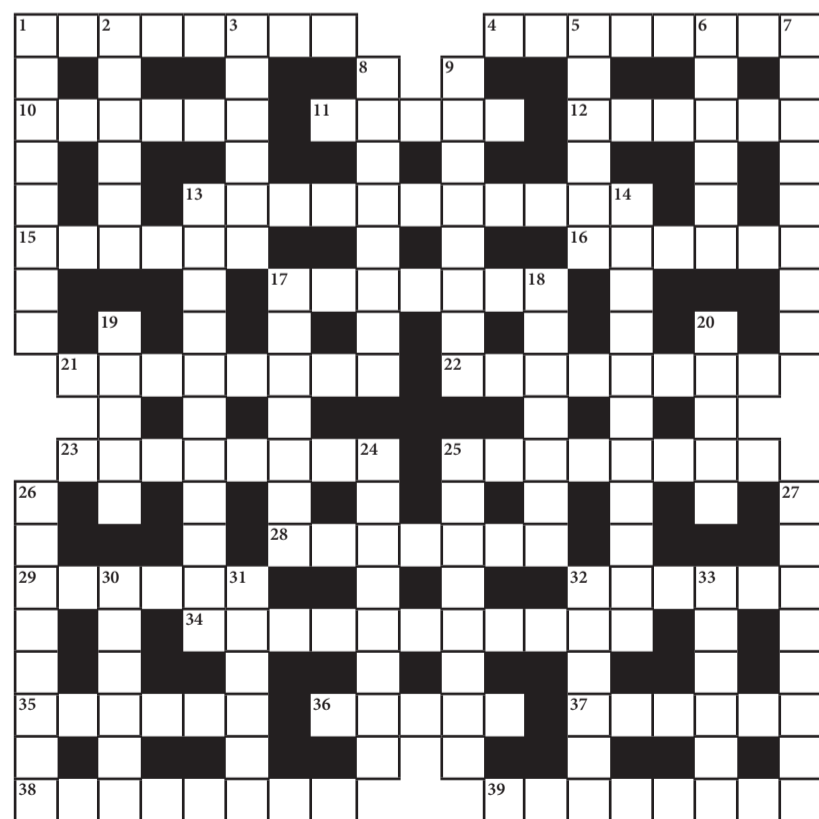
Moricsalas dabas rezervātam - 100

Moricsalas dabas rezervātam 100 gadi, un tas ir otrs vecākais Eiropā

Krustvārdu mīkla

Sastādījuši Daiga un Ilmārs Kalni

Līmeniski. 1. Latviešu dzejniece (1865-1943). 4. Izpalīdzēt. 10. Liela apmierinājuma izjūta. 11. Pie Baltijas jūras dzīvojošu tautu grupa. 12. Atmiņas. 13. Pamatiedzīvotājs kādā ES valstī. 15. Latviešu dzejnieks, dramatiķis (1865-1929). 16. Karpu dzimtas zivs. 17. Jūrmalas pilsētas daļa. 21. Ārstnieciskais pārsējs. 22. Students viduslaikos. 23.

Daudzskaldnis. 25. Telpa preču fasēšanai. 28. Kārtas skaitlis. 29. Stāva nogāze. 32. Pievērst (kam) skatienu; uztvert. 34. Skepse. 35. Spiedīgs karstums. 36. Koka pūšamais mūzikas instruments. 37. Lokana kārts. 38. Nepamatoti, neatlaidīgi strīdēties. 39. Pamatiedzīvotāja kādā ES valstī.

Stateniski. 1. Skatuves mākslinieks. 2. Zirga apkalums. 3. Ezers

Vidzemē. 5. Detaļa mašīnā, kas savieno virzuli ar kloķvārpstu. 6. Trauks vielas sasmalcināšanai. 7. Tāds, kas ir saskaņā ar tiesībām. 8. Sēdekļis. 9. Tas, kas atliecis pēc (kā) izmantošanas. 13. Eksperts. 14. Asi izmejoši. 17. Bramanīgs, lielmūgns. 18. Savtīgs cilvēks. 19. Liels dziedātāju ansamblis. 20. Kanadas galvaspilsēta. 24. Stāvoklis, kad cilvēks nonāk kādas idejas varā. 25. Valsts Eiropas Savienībā. 26. Kratot stipri sakustināt. 27. Cilvēku un transportlīdzekļu kustība. 30. Pilsēta pie Latvijas austrumu robežas. 31. Cieti, ūdenī nešķīstoši ieži. 32. Dedzinoši sāpēt. 33. Taisna līnija.

Krustvārdu mīklas (BL Nr. 39) atrisinājums

Līmeniski. 7. Tiesnese. 8. Anaerobs. 10. Karno. 11. Tenis. 12. Divdende. 16. Balles. 19. Saites. 20. Batists. 21. Usuri. 22. Rases. 23. Aftas. 24. Krāni. 25. Barot. 28. Kakti. 30. Skutele. 31. Odeons. 32. Klauns. 36. Adomāitis. 40. Līnis. 41. Kaŗot. 42. Siekstas. 43. Kategats.

Stateniski. 1. Verns. 2. Resnis. 3. Verbi. 4. Kalve. 5. Parāde. 6. Lotes. 7. Tramvajs. 9. Smiltene. 13. Diķis. 14. Leviatāns. 15. Matrikula. 17. Damaska. 18. Sterils. 26. Andezīts. 27. Stāla. 29. Tenisons. 33. Idiots. 34. Pirāti. 35. Bizes. 37. Morss. 38. Iraka. 39. Kabas.

ZIŅAS ĪSUMĀ

Ogrē 11. oktobrī pēc rekonstrukcijas atklāta Patriotiskās audzināšanas un militārās tuvcīņas skolas cīņu zāle. Zāles aprīkojums atbilst labākajiem pasaules standartiem, kas iepazīti dažādu pasaules valstu, galvenokārt ASV sporta zālēs. Šeit iekārtots boksa rings ar 20 boksa maisiem un trenāziņu zāle galvenajiem bāzes vingrinājumiem.

Pāvilostas Novadpētniecības muzejā notika tūrisma filmas „Brauciens ar bānīti pa Kurzemi” pirmizrāde. Liepājas pusē 1896. gadā tika uzbūvēts pirmais šaursliežu dzelzceļš Latvijā, ar galastacijām Pāvilostā, Rucavā, Aizputē un Kuldīgā. Bānītis savienoja arī Latviju ar Igauniju: Valka – Rūjiena – Pērnavā. 1900. gadā uzbūvēja otru šaursliežu dzelzceļa līniju Liepāja - Aizpute. Līdz mūsdienām Kurzemē palikušais šaursliežu bānītis ir tikai Ventspilī.

Dignājas pagasta senajā muižas ēkā biedrība „Dzīvības koks” nolēmusi veidot rehabilitācijas centru onkoloģiskiem pacientiem. Šādi centri ir daudzās Eiropas valstīs. Muižas atjaunošanai nepieciešami aptuveni 209 000 latu, tāpēc nolēmts vākt ziedojumus. Biedrība „Dzīvības koks” dibināta 2004. gadā un ir sabiedriskā organizācija, kas Latvijā apvieno onkoloģiskos pacientus un viņu tuviniekus.

Latgali oktobra pirmajā nedēļā reklamēja 20. starptautiskā tūrisma izstāde INWETEX Sanktpēterburgā - viens no svarīgākajiem tūrisma gadatirgiem Krievijā. Latgāļi sevi prezentēja kopējā stendā ar Pleskavas apgabalu pārrobežu sadarbības projektā *Tour de Latgale and Pskov*, ko ievieš Latgales plānošanas reģions Visvairāk apmeklētāji interesējās par dabas tūrisma un atpūtas iespējām Latgales laukos un par senajām Latgales tradīcijām un amatniecības tūrisma.

Līgatnes dabas takas un Līgatnes novada dome izsludinājusi ozolziļu vākšanas visas Latvijas talku. Latvijas iedzīvotāji līdz 27. oktobrim aicināti palīgos sarūpēt ozolziļu krājumus ziemei dabas takās mītošajiem dzīvniekiem - mežacūkām, aļņiem, stirnām, vāverēm un staltbriežiem. Visvairāk ziļu savākušais dalībnieks saņems dāvanu - ceļojumu uz Stokholmu, bet arī citiem būs pārsteiguma balvas.

Vidzemes augstskolā notiks pirmā tikšanās Erasmus projektā „Kopīga maģistra studiju programma starptautiskā tūrisma un sarīkojumu vadībā”. Projekts norisināsies līdz 1. novembrim un tiek īstenots sadarbībā ar partneriem no Lietuvas, Igaunijas un Apvienotās Karalistes. Paredzēts izstrādāt kopīgu maģistra studiju programmu.

Lītenes pagasta pārvalde kopā ar Gulbenes novada domi un mācību centru „Buts” aicina jauniešus un pieaugušos iegūt un pilnveidot zināšanas mājražošanā, daiļdarzniecībā un ainavu plānošanā, kā arī juridiskos jautājumos.

Gulbenē notika 10. Baltijas valstu lauku sieviešu konference. Piedalījās Igaunijas, Lietuvas un Latvijas visaktīvākās lauku sievietes, kas nodarbojas ar uzņēmējdarbību, vada dažādus klubus un organizācijas un gādā par to, lai lauki neizmirtu.

Alūksnē, Zemessardzes bataljona stābā, ieradās vairāku Alūksnes novada skolu audzēkņi, lai patriotiskās audzināšanas nolūkā iepazītos ar zemessargu vienības vēsturi, kā arī apskatītu bataljona ieročus un ekipejumu. Bataljonā dien gandrīz 300 zemessargi.

Jau 20 gadus Valmieras Pārgaujas ģimnazijā darbojas Norvēģu klase, kur jauniešiem no 10. līdz 12. klasei ir iespēja apgūt norvēģu valodas pamatus un iepazīties ar Norvēģijas kultūru, vēsturi, ģeografiju.

Īsziņas sagatavojušas Valija Berkina un Māra Linde

